

Sygn. akt VIII U 816/15

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Grzegorz Tyrka
Protokolant:	Zuzanna Gulcz

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2015 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy I. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z udziałem

zainteresowanych R. K. i P. B.

o podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu

na skutek

odwołania I. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 7 kwietnia 2015 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. w ten sposób, że stwierdza iż I. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, to jest: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zgłoszenia do tych ubezpieczeń jako pracownika od dnia 1 listopada 2014 roku;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz I. B. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSR del. Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 816/15

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 7 kwietnia 2015r., nr (...), powołując się na art. 83 ust.1, art. 38 ust.1 oraz art. 6 ust.1 pkt. 1, art. 11 ust.1, art. 12 ust.1 i art. 13 pkt. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 1442 ze zm.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. stwierdził, że I. B. jako pracownik płatnika składek (...) s.c. od dnia 1 listopada 2014r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu.

W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, że I. B. została zgłoszona do ubezpieczenia społecznego jako pracownik (...) s.c. P. B., R. K.. I. B. została zatrudniona we wskazanym przedsiębiorstwie na podstawie umowy o pracę na okres próbny z dnia 31 października 2014r., jako asystentka biura od dnia 1 listopada 2014 r. do dnia 31 stycznia 2015r. w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem w wysokości 3 070 zł. Od dnia 8 listopada 2014 r. ubezpieczona przebywała na zwolnieniu lekarskim, z uwagi na niezdolność do pracy spowodowaną ciążą. ZUS wskazał, że do obowiązków I. B. należało ustalenie osób odpowiedzialnych z ramienia firm – potencjalnych kontrahentów i umówienie ich na spotkania biznesowe, przygotowywanie ofert handlowych dla klientów w formie elektronicznej i umieszczanie ich na platformie informatycznej, bieżąca obsługa administracyjna. Organ rentowy podniósł, że płatnik w okresie od 26.08.2014r. do 31.10.2014r. nie zatrudniał pracowników, a pracownik poprzednio zatrudniony, który miał wykonywać obowiązki ubezpieczonej nie spełnił oczekiwań z zakresu wykonywanych obowiązków i umowa na czas określony nie została z nim przedłużona. W ocenie organu rentowego zgłoszenie I. B. do ubezpieczeń miało na celu skorzystanie przez nią z bardzo wysokich świadczeń, co jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, a sama umowa o pracę została zawarta dla pozor.

I. B. wniosła odwołanie od powyższej decyzji, domagając się jej zmiany poprzez ustalenie, że podlegała ubezpieczeniom społecznym od dnia 01.11.2014r. z tytułu umowy o pracę zawartej z (...) s.c. P. B., R. K. i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odwołująca zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie art. 83 § 1 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że umowa o pracę zawarta między odwołującą, a (...) s.c. P. B., R. K. jest nieważna, ponieważ została zawarta wyłącznie dla pozor.

Nadto podniosła zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 22 § 1 kp poprzez dokonanie nieprawidłowej wykładni polegającej na uznaniu, iż odwołująca nie posiadała statusu pracownika, albowiem nie została zatrudniona przez (...) s.c. P. B., R. K..

Następnie zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 22 § 1 kp poprzez dokonanie nieprawidłowej wykładni polegającej na uznaniu, iż odwołująca nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu, ponieważ nie posiada statusu pracownika.

Nadto podniosła zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 11 ust.1, art. 12 ust.1 i art. 13 pkt. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez niewłaściwą interpretację skutkującą uznaniem, że ubezpieczona nie spełnia przesłanek koniecznych do objęcia ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym.

Ubezpieczona zarzuciła również błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez organ rentowy, że odwołująca nie posiadała statusu pracownika z uwagi na fakt, iż rzeczywiście nie realizowała elementów charakterystycznych dla stosunku pracy oraz błędnym przyjęciu, że niezatrudnienie pracowników przez płatnika w okresie poprzedzającym oraz po zaprzestaniu świadczenia pracy przez odwołującą świadczy o zamiarze (...) s.c. P. B., R. K. zawarcia z odwołującą umowy o pracę wyłącznie dla pozor.

Zainteresowani P. B. i R. K. na rozprawie dnia 9 października 2015 roku oświadczyli, że I. B. winna podlegać ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Podniósł również, że ubezpieczona świadczyła pracę przez pięć dni roboczych, a po zaprzestaniu świadczenia pracy przez odwołującą całość jej obowiązków przejęli wspólnicy spółki i nie prowadzono rekrutacji na stanowisko asystenta biura. Organ rentowy wskazał, że umowa o pracę ubezpieczonej z płatnikiem została zawarta wyłącznie dla pozorów, nadto nie powinna zostać uznana za ważną na podstawie art. 58 § 2 kc w zw. z art. 300 kp, to jest ze względu na jej sprzeczność z zasadami współżycia społecznego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

I. B. urodziła się (...), z zawodu jest technikiem farmacji. Przed podjęciem zatrudnienia w firmie (...) s.c. P. B., R. K. ubezpieczona pracowała w przedsiębiorstwie (...). (...) sp. jawna w R. od dnia 10.04.2006r. do 28.02.2013r. Następnie była zatrudniona w firmie (...) Sp. z.o.o. w K. od dnia 01.03.2013r. do 30.09.2014r. Przedsiębiorstwo (...) s.c. P. B., R. K. działa od 2010 roku, stanowi grupę zakupową dla aptek. Firma pośredniczy w kontaktach między producentami leków, a aptekami. Zajmuje się negocjowaniem cen, przygotowaniem jak najkorzystniejszej oferty dla aptek, zapewnienie producentom rynku zbytu, przygotowaniem ofert, gazetek promocyjnych dla aptek. W 2014 roku spółka podjęła decyzję o zatrudnieniu pracownika, z uwagi na nadmiar obowiązków biurowych. (...) s.c. zatrudniła pracownika K. D., która pracowała od dnia 26.06.2014r. do dnia 25.08.2014r. z wynagrodzeniem około 450 zł brutto w wymiarze czasu pracy 1/4 etatu. Jednakże osoba ta nie spełniła oczekiwań wspólników, jako że nie знаła specyfiki branży. Dnia 31.10.2014r. I. B. zawarła umowę o pracę na okres próbny z (...) s.c. P. B., R. K. na stanowisku asystentka biura od dnia 1 listopada 2014 r. do dnia 31 stycznia 2015r. w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem w wysokości 3 070 zł brutto miesięcznie. I. B. uzyskiwała wyższe wynagrodzenie od poprzedniego pracownika z uwagi na doświadczenie w branży farmaceutycznej oraz wykształcenie. Z dokumentacji podatkowej wynika, że płatnik składek był w stanie ponieść koszty zatrudnienia odwołującej. Ubezpieczona znalazła ogłoszenie o pracę w internecie na stronie gratka.pl, a następnie zatrudniła się po odbyciu rozmowy kwalifikacyjnej z P. B. i R. K.. W trakcie rozmowy kwalifikacyjnej ustalono warunki pracy i płacy. I. B. poszukiwała także pracy u innych pracodawców już od 20.08.2014 roku, wysyłając aplikacje drogą elektroniczną.

Ubezpieczona podjęła pracę w (...) s.c. P. B., R. K. zgodnie ze swoimi kwalifikacjami, jako że wcześniej pracowała jako technik farmacji w aptekach, również w firmie (...) Sp. z.o.o. w K., gdzie przygotowywała oferty handlowe, nadto prowadziła obsługę biura. U płatnika składek odpowiadała za umawianie spotkań z przedstawicielami farmaceutycznymi, rozmowy z tymi przedstawicielami, przygotowywanie ofert handlowych dla aptek, przygotowywanie gazetek z preparatami promocyjnymi i ich merytoryczne sprawdzanie, kontakty z aptekami i pozyskiwanie nowych klientów. Praca ta miała charakter stacjonarny, ubezpieczona była zatrudniona w biurze w pokoju obok pokoju wspólników. I. B. odpowiadała także za nadzór nad pocztą przedsiębiorstwa, weryfikację cen i rabatów oraz analizę sprzedaży.

W dniu 08.11.2014 roku ubezpieczona źle się poczuła, nie wiedząc że jest w ciąży. Na jej samopoczucie mógł mieć wpływ fakt, iż wcześniej w pracy brała udział w przenoszeniu mebli. Lekarz odwołującej P. R. dnia 8 listopada 2014r. roku wystawiła dla ubezpieczonej zaświadczenie o niezdolności do pracy z uwagi na ciążę, przepisała jej leki i zaleciła leżenie. Ubezpieczona uzyskała od lekarza P. R. zwolnienie lekarskie od pracy. W trakcie badania lekarz stwierdziła u I. B. krwiaka, który uniemożliwiał jej pracę, a który mógł być związany także ze stosowanym przez ubezpieczoną leczeniem niepłodności. W braku tego schorzenia odwołująca mogłaby pracować do 18 tygodnia ciąży (do dnia 23 stycznia 2015 roku), a to z uwagi na nadciśnienie tętnicze. W ciągu całego okresu ciąży ubezpieczona pozostawała na zwolnieniu lekarskim. Dziecko ubezpieczonej urodziło się w wyniku cesarskiego cięcia wcześniej niż przed planowanym terminem w 37 tygodniu ciąży dnia 10 czerwca 2015 roku. Następnie wystąpiła do organu rentowego o przyznanie zasiłku macierzyńskiego.

Po zaprzestaniu świadczenia pracy przez ubezpieczoną dla płatnika składek firma (...) s.c. P. B., R. K. od dnia 12.09.2015r. zatrudniła nowego pracownika M. S. jako asystentkę biura na pełny etat z wynagrodzeniem 2 210 brutto, po odbyciu przez nią stażu. Osoba ta nie ma wykształcenia technika farmacji. Na wysokość wynagrodzenia wpływ miała kondycja finansowa przedsiębiorstwa. Po zaprzestaniu pobierania przez ubezpieczoną zasiłku macierzyńskiego

firma (...) s.c. P. B., R. K. nie ma zamiaru ponownie jej zatrudnić z uwagi na podjęcie pracy przez M. S. w oparciu o umowę o pracę na czas nieokreślony z dnia 11.09.2015r.

dowód: dokumenty akt organu rentowego z decyzją z dnia 7 kwietnia 2015r; zeznania ubezpieczonej I. B. k.41; zeznania świadka P. R. k. 41; zeznania zainteresowanego R. K. k. 41; dokumenty akt osobowych I. B. ; dokumenty akt osobowych M. S. i K. D.;- dokumenty potwierdzające poszukiwanie pracy przez I. B. k. 55-71; przelewy bankowe I. B. k. 45-54; dokumentacja elektroniczna I. B. 72-78; notatki z kalendarza I. B. k.79-97; zeznania podatkowe o wysokości osiągniętych przychodów przez zainteresowanego k. 100-109.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie I. B. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt. 1 i art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013r., poz. 1442 ze zm.), zwanej dalej Ustawą, pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. Obowiązkowym ubezpieczeniom pracownicy podlegają od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania (art. 13).

Przepis art. 8 pkt. 1 Ustawy stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa pojęcia pracownik i zatrudnienie nie mogą być interpretowane na użytek ubezpieczeń społecznych inaczej niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców - Kodeks pracy (tak też Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 30 maja 2005 r., sygn. akt III AUa 283/2005). Podkreślić też należy, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. – tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r., sygn. akt II UK 141/2004, publik. OSNP 2005/15 poz. 235, Monitor Prawniczy 2006/5 str. 260).

Kwestia sporna w niniejszej sprawie sprowadza się do tego, czy stan faktyczny ustalony w tej konkretnej sprawie, a wynikający z wyjaśnień stron, zeznań świadków, jak również z dowodów z dokumentów pozwala na uznanie, że stosunek pracy zawarty między zainteresowaną spółką jako płatnikiem składek, a odwołującą I. B. była czynnością prawną pozorną w rozumieniu art. 83 k.c. mającą na celu obejście przepisów prawa – tak jak to twierdzi organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji – czy też nie i jakie są tego przyczyny.

W tym miejscu trzeba wskazać, że pozornosc oświadczenia woli (art. 83 § 1 k.c.) została potraktowana przez ustawodawcę jako wada oświadczenia woli, nie dotyczy więc oświadczeń wiedzy. Jest to jednak wada szczególnego rodzaju, bo dotycząca oświadczenia złożonego świadomie i swobodnie dla pozorów drugiej stronie, która o takim oświadczeniu wie i na to się zgadza. (tak - Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 1971r., II CR 250/71, nie publikowany).

Z kolei w wyroku z dnia 23 czerwca 1986r., I CR 45/86 (nie publikowanym) Sąd Najwyższy zdefiniował pozornosc jako „wadę oświadczenia woli polegającą na niezgodności między aktem woli, a jej przejawem na zewnątrz, przy czym strony zgodne są co do tego, aby wspomniane oświadczenie woli nie wywoływało skutków prawnych”. Nie można też przyjęć pozornosci oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a

pracodawca świadomie to przyjmował (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2001r., II UKN 258/00, OSNP z 2002r., Nr 21, poz. 527).

Sąd podziela w pełni stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 1 czerwca 2010r., II UK 34/10 iż „o czynności prawnej sprzecznej z ustawą lub mającej na celu obejście ustawy można mówić tylko wtedy, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie ma na celu obejścia prawa dokonanie czynności prawnej dla osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowego oraz wypadkowego i chorobowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń, nie jest obejściem prawa.”

Należy też podnieść, iż uznanie, że umowa o pracę zawarta z kobietą w ciąży jest pozorna prowadziłoby do wprowadzenia w praktyce zakazu zawierania umów o pracę z ciężarnymi, co byłoby sprzeczne z podstawową zasadą prawa pracy określoną w art. 113 k.p. wprowadzającym zakaz jakiejkolwiek dyskryminacji w stosunkach pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29 kwietnia 1999r., III AUa 49/99, OSA z 2000r., z. 3, poz. 11). Nadto zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 6 lutego 2006r III UK 156/05 ”Samo zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem.” Natomiast w wyroku Sądu Najwyższego z dn. 9 sierpnia 2005r., III UK 89/05 stwierdzono, że „skorzystanie z ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym jest legalnym celem zawierania umów o pracę.”

Przechodząc z powyższych rozważań na grunt niniejszej sprawy, trzeba więc wspomnieć, iż postępowanie przeprowadzone przez Sąd nie wykazało, że umowę o pracę zawartą między zainteresowaną spółką, a odwołującą I. B. można uznać za czynność prawnie pozorną ani też czynność mającą na celu obejście prawa.

Ubezpieczona posiadała status pracownika w rozumieniu art. 22 § 1 k.p., zaś jej umowa o pracę nie może być uznana za czynność prawną pozorną (art. 83 § 1 k.c.), bądź też sprzeczną z prawem lub mającą na celu obejście prawa (art.58 § 1 k.c.), co w konsekwencji powodowałoby jej nieważność.

Czynności wykonywane w ramach zatrudnienia odwołującej miały charakter realny, a nie pozorny. Świadczyła ona pracę polegającą na nadzorowaniu czynności biurowych przedsiębiorstwa, prowadzeniu poczty, weryfikacji cen i rabatów oraz analizę sprzedaży. W ramach zleconych czynności I. B. miała wykonywać także czynności przedstawiciela handlowego, za zadanie miała umawianie spotkań z przedstawicielami farmaceutycznymi i prowadzenie z nimi rozmów, przygotowywanie ofert handlowych dla aptek, przygotowywanie i merytoryczne sprawdzanie gazetki z preparatami promocyjnymi, jak również pozyskiwanie nowych klientów dla spółki. Znalazła ogłoszenie w internecie i przeszła procedurę rekrutacji, w szczególności rozmowę kwalifikacyjną, podczas której zrobiła dobre wrażenie na współnikach spółki.

W ocenie Sądu wynagrodzenie I. B. było adekwatne zarówno do jej zakresu obowiązków pracowniczych, jak i do jej wykształcenia. Wynagrodzenie nie było również zawyżone, biorąc pod uwagę możliwości finansowe płatnika składek.

O pozorności umowy nie może świadczyć jedynie fakt, iż odwołująca była w ciąży w momencie zawierania umowy o pracę. Przeprowadzone postępowanie wykazało, iż w firmie (...) s.c. P. B., R. K. w momencie zawierania umowy o pracę z odwołującą, istniała potrzeba zatrudnienia osoby na stanowisku asystentki biura. Ubezpieczona nie zdawała sobie sprawy, że jest w ciąży, a dowiedziała się o tym fakcie dopiero 8.11.2014r. roku podczas wizyty u lekarza. Tego dnia I.

B. źle się poczuła, a na skutek kontroli lekarskiej uzyskała informację, że jest w ciąży, a nadto ma krwiaka, który uniemożliwia jej dalsze wykonywanie pracy. Ponadto lekarz odwołującej P. R. wskazała w swoich zeznaniach, że nawet w braku tego schorzenia ubezpieczona mogłaby pracować jedynie do dnia 23 stycznia 2015 roku, a to z uwagi na nadciśnienie tętnicze. Zatem krótki czas pracy odwołującej był podyktowany jej stanem zdrowia. Nie można zatem twierdzić, że krótkotrwała realizacja umowy o pracę przesądza o jej zawarciu dla obejścia prawa i nieważności tej umowy.

W tym zakresie Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 czerwca 2008r., w sprawie

III AUa 536/08 (Lex nr 470351), zgodnie z którym krótkotrwałe wykonywanie pracy, nawet ze stosunkowo wysokim wynagrodzeniem, nie może stanowić podstawy do uznania zawartej umowy o pracę za nieważną i prowadzić do uznania, że brak jest podstaw do objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym.

Reasumując według oceny Sądu doszło do zawarcia stosunku pracy między firmą (...) s.c. P. B., R. K., a odwołującą I. B.. Zawarta umowa o pracę na okres próbny nie była czynnością prawną pozorną w rozumieniu art. 83 § 1 k.c., a tym samym nieważną, bądź zmierzającą do obejścia prawa w rozumieniu art. 58§1 k.c., zatem może stanowić podstawę do objęcia odwołującej ubezpieczeniami społecznymi.

Mając powyższe na uwadze, z mocy powołanych przepisów i art. 477¹⁴ § 2 K.p.c., Sąd orzekł jak w pierwszym punkcie wyroku. O kosztach orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 11 ust 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013r., poz. 490 ze zm.) w punkcie drugim orzeczenia.

(-) SSR del. Grzegorz Tyrka